

Plaatsing en nazorg van een neusduodenumsonde

Inleiding

Uw behandelend arts heeft uitgelegd waarom u een neusduodenumsonde krijgt en heeft de behandeling met u besproken. Deze folder geeft u informatie over de voorbereiding, gang van zaken rond de plaatsing en de nazorg rondom een neusduodenumsonde.

Een neusduodenumsonde wordt ook wel een neus-darmsonde genoemd. Dit is een sonde (dun buigzaam slangetje) die met behulp van een endoscoop (een kijkslang met een camera) via de neus, slokdarm en maag in de dunne darm wordt geplaatst. Deze behandeling heet een gastroscopie.

Een maag-darm-leverarts brengt bij u de sonde in. Dit gebeurt op de afdeling endoscopie. Het plaatsen van een neusduodenumsonde duurt ongeveer tien minuten. Het is belangrijk dat u voor deze behandeling nuchter bent.

Heeft uw behandelend arts met u besproken dat u de neusduodenumsonde met behulp van sedatie (verdooving) krijgt? Dan ontvangt u hierover nog een aparte divi/folder.

Uw voorbereiding voor het plaatsen van de neusduodenumsonde

Bereid u voor en volg onderstaande instructies op. Informeer uw behandelend arts over uw gezondheid:

- Gebruikt u bloedverdunners?
- Heeft u allergiën?
- Heeft u diabetes mellitus (suikerziekte)?
- Zijn er andere zaken/beperkingen waar wij rekening mee moeten houden?

Om u goed voor te bereiden op het onderzoek is het belangrijk dat uw arts op de hoogte is van uw gezondheid. Geef daarom de antwoorden op deze vragen door aan uw behandelend arts vóór het plaatsen van de neusduodenumsonde.

Voorbereiding bij het onderzoek vóór 13.00 uur

Als uw onderzoek vóór 13.00 uur wordt gedaan, mag u vanaf 00.00 uur (12 uur 's nachts) op de avond voor het onderzoek niets meer eten. Tot 6.00 uur in de ochtend mag u nog één glas water of één kop thee drinken (suiker mag, melk niet). Als u medicijnen gebruikt, dan kunt u die dan ook innemen met wat water.

Voorbereiding bij het onderzoek na 13.00 uur

Heeft u de afspraak voor het onderzoek in de middag na 13.00 uur? Dan mag u 's morgens om 8.00 uur 1 beschuit (met boter en beleg) en 1 kopje thee drinken (suiker mag, melk niet). Als u medicijnen gebruikt, dan kunt u die dan ook innemen met wat water.

Plaatsing van de neusduodenumsonde

U komt binnen in de onderzoeksruimte waar een medewerker u een aantal vragen stelt. U gaat liggen op een bed in de onderzoeksruimte. Uw neus wordt verdoofd met een verdovingsgel. Vervolgens brengt de maag-darm-leverarts via uw neus een dunne endoscoop in. Hier komt een dun voerdraad doorheen. De endoscoop wordt teruggetrokken en de voerdraad blijft zitten. Over deze voerdraad schuift de arts de neusduodenumsonde tot aan het begin van uw dunne darm (het duodenum). Vervolgens

trekt de arts de voerdraad eruit. De neusduodenumsonde blijft achter en wordt op uw neus vastgezet met een speciale neuspleister.

Tijdens het onderzoek:

- Moet u goed luisteren naar de instructies.
- Moet u rustig adem halen via mond en neus, indien mogelijk.
- Kan de arts de slokdarm, maag en een deel van de dunne darm bekijken.
- Kunt u gaan boeren door de lucht die wordt ingebracht.

Nazorg na plaatsing van een neusduodenumsonde

Als de sonde geplaatst is, mag u meestal meteen naar huis. U krijgt een speciale voedingsspuut mee en instructies over hoe u de neusduodenumsonde moet gebruiken. Een diëtist bespreekt met u welke sondevoeeding u door de neusduodenumsonde mag gebruiken en hoeveel u daarvan mag nemen.

Uw neus en/of keel kan na het onderzoek nog een tijdje geïrriteerd voelen, dit is normaal. Ook kunt u na het onderzoek slijm ophoesten met een beetje bloed. Ook dit is normaal en verdwijnt binnen twee dagen.

U krijgt bij ontslag een sondepaspoort mee waar informatie over uw neusduodenumsonde in staat.

Mogelijke complicaties

Een gastroscopie is een veilig onderzoek, complicaties komen bijna nooit voor. Een zeer zeldzame, maar ernstige complicatie is een gaatje in de wand van de slokdarm, maag of twaalfvingerige darm (een perforatie). Dit kan voorkomen als de gastroscoop moeilijk door de keel kan worden geschoven of als er vernauwingen in de slokdarm of maag zijn. Een andere zeldzame complicatie is een infectie van de luchtwegen. Dit kan ontstaan als u zich verslikt en er maaginhoud in uw luchtwegen terecht komt. Bloedingen zijn zeer zeldzaam. Als u thuis hevige buikpijn of koorts krijgt, neem dan contact op met uw behandelend arts.

Met de neusduodenumsonde naar huis

Bij u is een neusduodenumsonde geplaatst voor het toedienen van sondevoeding. Uw behandelend arts heeft met u besproken wat hiervan de reden is. In dit deel van de folder staat informatie over de controle van de juiste ligging van de sonde en over eventuele problemen en oplossingen. Ook krijgt u hier korte informatie over de toediening van sondevoeding. Uitgebreide informatie over de sondevoeding ontvangt u van de diëtist.

Controle van de plaats van de neusduodenumsonde

Controleer altijd vóór het toedienen van voeding de neusduodenumsonde. Dit is nodig om zeker te zijn dat de sonde niet verstopt is of van zijn plaats is geraakt. Op uw sondepaspoort staat het aantal centimeters vermeld waar de neusduodenumsonde uit uw neus komt. Controleer aan de hand van de centimeters of de sonde verschoven is. Wanneer de centimeters kloppen, kunt u de sonde doorspuiten met 20 ml water met behulp van een 20 ml spuit. Geeft dit geen problemen, zoals hoesten of oprispingen, dan kunt u gerust voeding nemen. Wat u moet doen als de neusduodenumsonde is verschoven of als u problemen heeft met het doorspuiten, leest u bij hoofdstuk Problemen met de neusduodenumsonde.

Het toedienen van de sondevoeding

Het duodenum (dunne darm) heeft, anders dan de maag, geen reservoirfunctie. Te snel gegeven voeding of een te grote portie kunnen klachten geven zoals misselijkheid en/of braken. Daarom moet de sondevoeding druppelsgewijs in het duodenum worden toegediend, meestal met behulp van een voedingspomp. De diëtist heeft met u de hoeveelheid en soort voeding besproken. Lees eerst de instructies rustig door, voordat u begint met de toediening van sondevoeding.

Algemeen

- Was uw handen met water en zeep voordat u begint met het toedienen van voeding of het vernieuwen van het toedieningssysteem.
- Verwissel het toedieningssysteem 1x per dag tegelijk met het aanhangen van een nieuw pak sondevoeding.
- Schud de verpakking sondevoeding voor gebruik.
- U hoeft de sondevoeding niet in de koelkast te bewaren, maar de voeding mag niet in de zon staan of hangen.
- Een verpakking sondevoeding van 1.000 ml mag maximaal 24 uur aanhangen.
- Spuit de neusduodenumsonde eerst door met 20 ml leidingwater wanneer een nieuwe verpakking sondevoeding wordt aangehangen.
- Maak de spuit (die u gebruikt voor het doorspuiten van de sonde en het geven van eventuele medicijnen dagelijks schoon door deze af te wassen en daarna goed te laten drogen.

Toediening van sondevoeding met een voedingspomp

- Open de verpakking (wanneer nog een aluminiumcap aanwezig is, kunt u hier doorheen prikken met het toedieningssysteem).
- Hang de verpakking sondevoeding aan de infuusstandaard.
- Verwijder het afsluitdopje dat aan het einde van het toedieningssysteem zit.
- Plaats het toedieningssysteem in de pomp en laat de pomp het systeem vullen met sondevoeding.

- Sluit het toedieningssysteem aan op de neusduodenumsonde.
- Stel de gewenste toedieningssnelheid in op het juiste aantal ml sondevoeding per uur.
- Spuit de neusduodenumsonde ook tijdens het voeden door met leidingwater (totaal 8x per dag bij continu gebruik). Dit doet u met een 20 ml spuit via het bijspuitpunt van het toedieningssysteem. Stop de toediening van de sondevoeding tijdens het doorspuiten. Zet hiervoor de pomp op de pauze/hol-stand.
- Reinig en droog de spuit na elk gebruik.
- Vernieuw de spuiten wekelijks.
- Als u alleen 's nachts sondevoeding gebruikt, dan bij het aan- en afkoppelen van het toedieningssysteem doorspuiten met 20 ml leidingwater.
- Tussentijds doorspuiten in de nacht is alleen nodig als u wakker bent.

Toediening van medicijnen

- Neem uw medicijnen, indien mogelijk, in via uw mond.
- Neem alleen medicijnen via de neusduodenumsonde die hiervoor geschikt zijn.
- Overleg altijd met uw arts en apotheker.
- Gebruikt u medicijnen via de neusduodenumsonde? Spuit dan, vóór en ná de toediening van de geneesmiddelen, de sonde door met 20 ml leidingwater. Dit is nodig om verstopping van de sonde te voorkomen.
- Worden er meerdere medicijnen via de neusduodenumsonde gegeven, dan **tussen** de medicijnen **door** de sonde **doorspuiten** met 20 ml leidingwater.
- Kijk voor de werkwijze onder het kopje Doorspuiten van de neusduodenumsonde verderop in deze folder.

Verzorging van de mond

Het is belangrijk uw mond en gebit goed te verzorgen, ook wanneer u weinig of geen voeding via de mond binnen krijgt. Wanneer u via de mond bijna niets meer eet of drinkt, wordt er minder speeksel aangemaakt. Hierdoor kunt u last krijgen van een droge mond. Om een droge mond te voorkomen, kunt u (suikervrije) kauwgom en (suikervrije) snoepjes gebruiken. Overleg dit met uw arts of diëtist.

Problemen met de neusduodenumsonde

Probleem: de sonde is verschoven en zit niet in het duodenum.

Als de sonde in de maag zit, kan dit een vol gevoel geven, misselijkheid en/of braken veroorzaken, afhankelijk van de reden waarom u een neusduodenumsonde heeft gekregen. Als de sonde ook niet meer in de maag zit, kunt u gaan hoesten, benauwd worden of kan de voeding teruglopen in de mond. In beide gevallen doet u het volgende:

- Stop onmiddellijk met het toedienen van sondevoeding.
- Schuif de sonde niet zelf terug, maar neem direct contact op met uw behandelend arts in het ziekenhuis.

De arts kan dan een afspraak op de polikliniek voor u regelen om de neusduodenumsonde te laten vervangen.

Probleem: doorspuiten van de sonde gaat moeilijk of de sonde zit verstopt.

Voorkom verstopping van de neusduodenumsonde door om de 3 uur de sonde door te spuiten met 20 ml lauw leidingwater. Als de sonde toch verstopt dreigt te raken, spuit de sonde dan (nog) vaker door met lauwwarm leidingwater.

N.B. Gebruik géén koolzuurhoudend bronwater of frisdrank (bijvoorbeeld cola). Door het zuur vlokken de eiwitten in de voeding juist uit, waardoor de sonde nog meer verstopt raakt.

Wanneer doorspuiten van de sonde moeizaam gaat of de sonde is verstopt, gebruik dan eerst lauw water om de sonde mee te flushen. Dit gaat als volgt: probeer meerdere malen het water in te spuiten en terug te halen. Met het flushen wordt geprobeerd om steeds een klein beetje van de aangekoekte voeding los te weken. Bij het terug halen komen er vaak stukken aangekoekte voeding los.

Als de sonde verstopt is, of om dit te voorkomen, kan er een oplossing gemaakt worden van baking soda (zuiveringszout) en water. Baking soda is te koop in de supermarkt bij de bakproducten. Voor de oplossing mengt u 1 afgestreken theelepel baking soda (4 gram) met 100 ml water. Zorg ervoor dat alles volledig is opgelost alvorens dit te gebruiken. Spuit 10 ml van de baking soda-oplossing in, laat het even inwerken (zo nodig een aantal uren) en haal het terug.

Bij verstopping: deze procedure een aantal malen herhalen, tot de sonde weer open is. Wissel dit af met lauw water. Gebruik maximaal 20 ml baking soda-oplossing per dag in de sonde! Gebruik nooit meer dan 10 ml per keer bij het doorspuiten. Dan is er nog 10 ml over om de sonde in te laten weken als dat nodig is. De thuiszorg kan u hierbij eventueel ondersteunen. Als het niet lukt, dan moet er een nieuwe sonde worden geplaatst via uw hoofdbehandelaar.

Wanneer contact opnemen met uw behandelend arts

- Als u, om onduidelijke redenen, langer dan een dag koorts heeft, moet braken of diarree heeft.
- Als u vijf tot zeven dagen geen ontlasting heeft gehad.
- Als u last heeft van duizeligheid, weinig plast en uw urine een erg donkere kleur heeft.
- Als u ongewenst gewicht verliest of ongewenst veel in gewicht toeneemt.
- Als u twijfelt of onzeker bent over bepaalde klachten die u heeft.
- Als de sonde heel hard aanvoelt.
- Neem na 10 weken contact op met uw behandelend arts om de sonde te vervangen of te verwijderen.

Bestellen van sondevoeding en hulpmiddelen

Voor sondevoeding en voedingspompen heeft u een machtiging nodig van uw zorgverzekeraar. Uw behandelend arts of uw diëtist vraagt dit voor u aan. Een machtiging is drie tot twaalf maanden geldig. De diëtist regelt de eerste bestelling. De sondevoeding en de materialen worden meestal bij u thuis afgeleverd. Wilt u binnen de machtigingsperiode nieuwe sondevoeding of nieuwe materialen bestellen, dan kunt u zelf contact opnemen met de leverancier van de voeding.

Is de machtiging door de zorgverzekeraar afgewezen of is deze verlopen? Neem dan contact op met uw behandelend arts of diëtist. Zij kunnen de machtiging voor u verlengen. De sondevoeding en hulpmiddelen, zoals de voedingspomp, worden geleverd door facilitaire bedrijven. Zij leveren in principe aan huis. Ook geeft één van hun verpleegkundigen u een instructie over de voedingspomp.

Eigen risico zorgverzekering

Voor iedere verzekerde vanaf 18 jaar geldt een verplicht eigen risico, naast het eventuele vrijwillige eigen risico. Als de aangevraagde sondevoeding of hulpmiddelen in aanmerking komen voor vergoeding, dan stuurt de leverancier of apotheek de nota's rechtstreeks naar de zorgverzekeraar. De zorgverzekeraar neemt vervolgens contact met u op voor verrekening van uw eigen risico.

Meer informatie

Heeft u nog vragen? Neem dan gerust contact op met het voedingsteam. Zij kunnen mogelijk telefonisch advies geven.

www.mcl.nl

Voedingsteam, route 34
(telefonisch spreekuur van 8.30 – 10.00 uur en van 13.00 – 13.30 uur)

058 – 286 67 85